

RAAP-RAPPORT 1476

Plangebied S.L. van Alterenlaan 3

Gemeente Lopik

**Archeologisch vooronderzoek: inventariserend
veldonderzoek (proefsleuven)**

Colofon

Opdrachtgever: Mourik Groot-Ammers B.V.

Titel: Plangebied S.L. van Alterenlaan 3, gemeente Lopik; archeologisch vooronderzoek:
inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Status: eindversie

Datum: april 2007

Auteur: *dr. M.S. Lesparre-de Waal*

Projectcode: LOAL3

Bestandsnaam: RA1489-LOAL3.doc

Projectleider: dr. M.S. Lesparre-de Waal

Projectmedewerkers: drs. I.R.P.M. Briels, drs. R.W. de Groot & Y. Raczynski-Henk

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 404247

ARCHIS-waarnemingsnummers: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 20432 (aanmelding); 16540 (afmelding)

Autorisatie: drs. A.J. Tol

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2007

RAAP Archeologisch adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Mourik Groot-Ammers B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 16 t/m 19 januari 2007 een waarderend proefsleuvenonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw van 9 woningen in plangebied S.L. van Alterenlaan 3 te Lopik. Het proefsleuvenonderzoek had tot doel voldoende betrouwbare gegevens ten aanzien van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering van archeologische resten) te verzamelen teneinde tot waardstelling te kunnen komen van de ten gevolge van de aanleg van de nieuwbouwwoningen bedreigde vindplaats. De noodzakelijke informatie diende verzameld te worden met een minimum aan ingrepen.

Conform het PvE zijn in totaal 4 proefsleuven aangelegd. De ligging van de proefsleuven is voornamelijk bepaald door de ligging van de bestaande bebouwing, de locaties met bodemverontreiniging en de ligging van kabels en leidingen. De proefsleuven zijn schavenderwijs aangelegd met een kraanmachine met een gladde bak. In alle proefsleuven is één opgravingsvlak aangelegd tot in de top van het 'schone' moedermateriaal dat zich onder de 'vuile' laag bevindt.

In de proefsleuven is een klein aantal archeologische sporen waargenomen, bestaande uit een 'vuile' laag, een sloot die bij de dijk (het Smalle Zandpad, de huidige S.L. van Alterenlaan) hoort en een ingegraven houten plank die mogelijk samenhangt met het gebruik van het plangebied als weiland en tuin. De 'vuile' laag is grotendeels verstoord en bevat puin, aardewerk (steengoed uit de 14e eeuw, Westerwald uit de 17e-18e eeuw en roodbakkend aardewerk uit de 17e-18e eeuw) en recent glas en stukjes plastic. De laag vertegenwoordigt waarschijnlijk het loopvlak uit de periode vanaf de ontginning (vanaf de 14e eeuw) totdat het in recenter tijden (na de 18e eeuw) werd opgehoogd. De bijbehorende bewoning bevond zich mogelijk langs de Graafdijk (huidige Vogelsangse Kade), de ontginningsas uit de 14e eeuw, maar door de ernstige verstoring van dit deel van het plangebied is dit niet meer vast te stellen.

Mogelijk is de rest van het plangebied in gebruik geweest als weiland en tuin. Onder de, grotendeels verstoorde, 'vuile' laag is geen archeologisch sporenniveau aangetroffen dat samenhangt met eventuele bewoning van het plangebied. In het centrale deel van de zuidelijke helft van het plangebied is de 'vuile' laag niet aanwezig. De vindplaats is zwaar verstoord en wordt niet behoudenswaardig geacht.

Het onderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van intacte, waardevolle archeologische resten in het plangebied. Derhalve wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de bouw van de nieuwbouwwoningen en de grondsanering kunnen zonder restricties worden uitgevoerd.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek en de aanbevelingen op basis hiervan dient contact opgenomen te worden met drs. R.S. Kok, provinciaal archeoloog van Utrecht.

Inhoud

3	Samenvatting
6	1 Inleiding
	1.1 Kader en doelstelling
	1.2 Administratieve gegevens
10	2 Voorgaand onderzoek
11	3 Doel van het onderzoek
	3.1 Doelstelling
	3.2 Onderzoeksvragen
13	4 Methoden
16	5 Resultaten
	5.1 Geologie en bodem
	5.2 Archeologie
22	6 Conclusies en aanbevelingen
	6.1 Conclusies
	6.2 Aanbevelingen
24	Literatuur
25	Gebruikte afkortingen
25	Overzicht van figuren, tabellen en (losse kaart-)bijlagen
26	Bijlage 1: Sporenlijst
27	Bijlage 2: Vondstenlijst
28	Bijlage 3: Waardering van de vindplaats

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

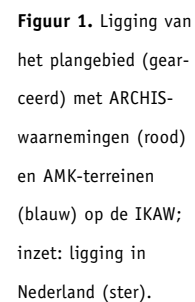
In opdracht van Mourik Groot-Ammers B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 16 t/m 19 januari 2007 een waarderend onderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw van 9 woningen in plangebied S.L. van Alterenlaan 3 te Lopik (figuur 1). De diepte van de verstoring die daarmee gepaard gaat, is nog onbekend maar gezien de geringe diepteligging van in het plangebied aangetroffen archeologische resten bestaat de kans dat deze aangetast worden door de voorgenomen nieuwbouw. Bovendien wordt de bodem plaatselijk ontgraven in het kader van saneringswerkzaamheden en in het kader van de aanleg van onder andere wegen en riolering.

Onderhavig proefsleuvenonderzoek betreft het vervolg op een karterend booronderzoek (Briels, 2006). Op grond van de resultaten daarvan werd geconcludeerd dat er mogelijk archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd aanwezig zijn in het hele plangebied (hoofdstuk 2). Naar aanleiding hiervan werd aanbevolen om dit door middel van proefsleuven te laten vaststellen.

Voorafgaand aan de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (Jordanov & Tol, 2006). Dit PvE is goedgekeurd door drs. A. Borsboom (provincie Utrecht) en diende als leidraad voor het onderzoek.

Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens ten aanzien van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering van archeologische resten), teneinde tot waardestelling te kunnen komen van de ten gevolge van de aanleg van de nieuwbouwwoningen bedreigde vindplaats. De noodzakelijke informatie diende verzameld te worden met een minimum aan ingrepen. In hoofdstuk 3 zijn de specifieke onderzoeksvragen met betrekking tot deze aspecten uiteengezet.

Het veldwerk is uitgevoerd van 15 t/m 18 januari 2007. De uitwerking vond plaats tussen 22 en 29 januari 2007. Onderzoeksdocumentatie en vondstmateriaal zullen binnen een jaar na afronding van het onderzoek worden overgedragen aan het provinciaal depot voor bodemvondsten van de provincie Utrecht, op voorwaarden van dit depot.

RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

1.2 Administratieve gegevens

Gemeente: Lopik

Plaats: Lopik

Plangebied: Plangebied S.L. van Alterenlaan 3

Oppervlakte: 5800 m²

Huidig grondgebruik: deels bebouwd, grotendeels verhard (asfalt en gewapend beton; figuur 3)

Kaartblad: 38E

Centrumcoördinaten: 126.490 / 443.340

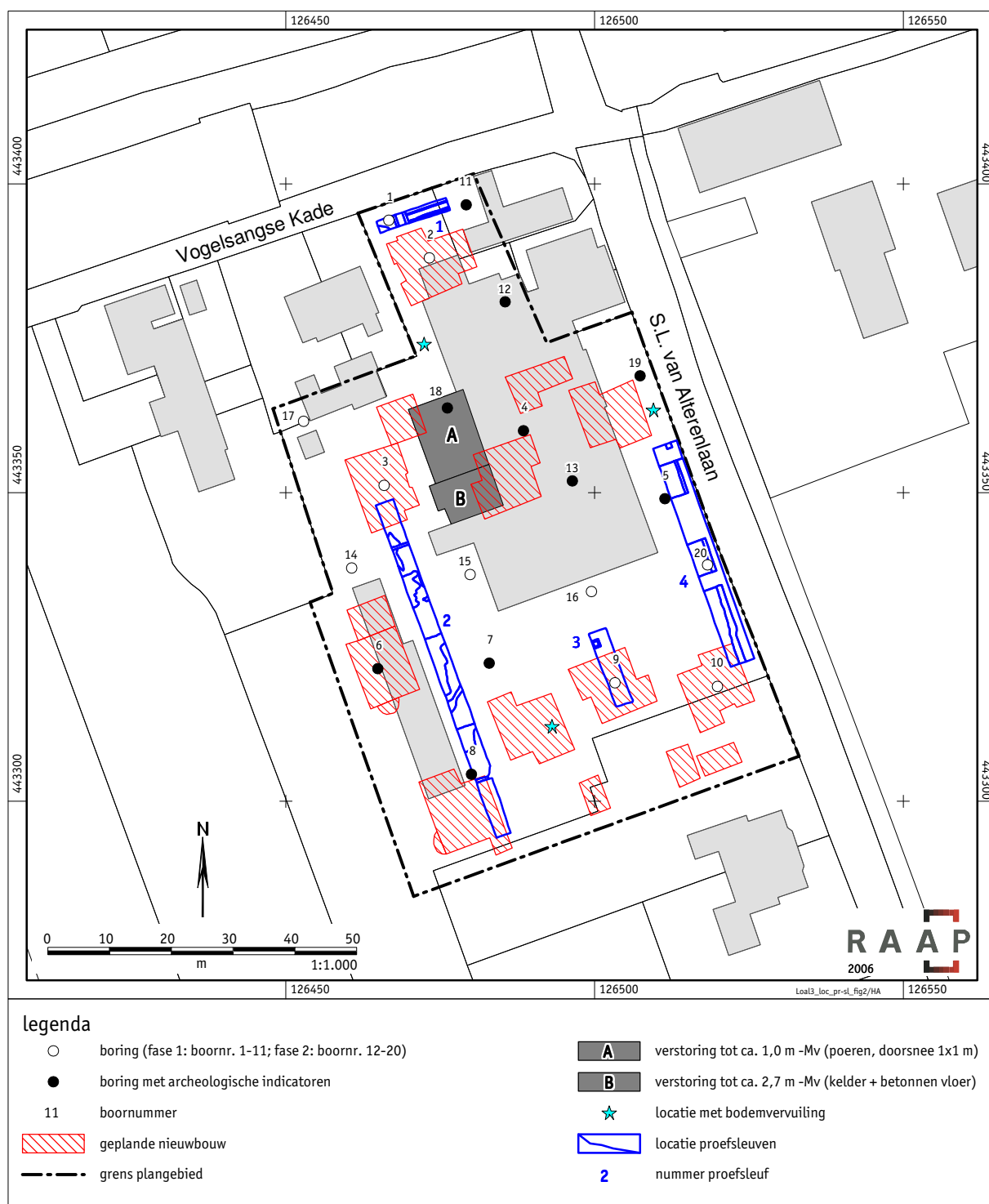
ARCHIS-vondstmeldingsnummers: 402833 (Briels, 2006)

ARCHIS-waarnemingsnummers: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 20432 (aanmelding)

RAAP-vindplaatsnummer: 1 (Briels, 2006)

RAAP-objectnummer: LOAL 01 (Briels, 2006)

Figuur 2. Locatie van de proefsleuven op de kaart met resultaten van het booronderzoek en het aanvullend booronderzoek (Briels, 2006).

2 Voorgaand onderzoek

Op 7 en 29 juni 2006 heeft in het plangebied archeologisch booronderzoek plaatsgevonden (Briels, 2006). Voorafgaand aan het booronderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd. Dit had tot doel de geologische, bodemkundige en landschappelijke kenmerken alsmede de bekende en verwachte archeologische waarden van het plangebied te inventariseren en op grond hiervan een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel op te stellen.

Het booronderzoek bestond in een eerste fase uit een karterend booronderzoek waarbij 11 boringen (boringen 1 t/m 11) gezet werden. In verband met de oppervlakteverharding en de aanwezigheid van vervuiling werden deze boringen gelijkmatig verspreid over het plangebied gezet. Waar mogelijk werd op elke locatie van een geplande nieuwbouwwoning een boring gezet. De boringen werden circa 20 tot 30 m uit elkaar gezet. In een tweede fase werd, naar aanleiding van het aantreffen van een scherp onbepaald aardewerk in boring 4 op circa 145 cm -Mv, een aanvullend karterend booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werden 9 boringen (boringen 12 t/m 20) gezet in de noordelijke helft van het plangebied. De boringen werden gemiddeld 15 tot 20 m uit elkaar gezet, waardoor het boorgrid uit fase 1 verdicht werd (figuur 2).

Tijdens het karterend booronderzoek (Briels, 2006) is vastgesteld dat de ondergrond in het noordelijke deel van het plangebied bestaat uit oeverafzettingen van de Lopiker stroomgordel. In het zuidelijke deel van het plangebied bestaat de ondergrond uit komklei van de Lek. Op een dieper niveau (circa 2,6 tot 3,7 m -Mv; circa 1,8-2,9 m -NAP) bevindt zich de stroomgordel van Cabauw.

Tijdens het veldonderzoek is in het plangebied een cultuurlaag ('vuile laag') aangetroffen met onverbrand bot, houtskool en aardewerk. De aanwezigheid van deze 'vuile laag' duidt op (intensieve) bewoning en gebruik van de omgeving in de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. Mogelijk hangt dit samen met het bewoningslint dat in de 11e t/m de 14e eeuw langs de huidige Graafdijk is ontstaan en mogelijk ook met de korenmolen die enkele eeuwen later ten zuiden van het plangebied heeft gestaan en die op diverse kaarten vanaf 1696 is afgebeeld. Volgens de kadastrale minuut uit de 19e eeuw bestond het plangebied destijds uit weiland en tuin. Direct grenzend aan het plangebied zijn 2 huizen en een korenmolen afgebeeld (www.dewoonomgeving.nl; Briels, 2006: figuur 2). De cultuurlaag leek in het hele plangebied aanwezig te zijn. De laag is (deels) verstoord, maar eventuele (dieper ingegraven) sporen kunnen nog wel voorkomen. De cultuurlaag bevond zich tussen 30 en maximaal 155 cm -Mv. Het potentiële grondsporeniveau werd vermoed op circa 0,8 m -Mv.

Op basis van de resultaten van het (aanvullend) karterend booronderzoek werd aanbevolen om waarderend archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te laten voeren.

3 Doel van het onderzoek

3.1 Doelstelling

Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het verzamelen van voldoende betrouwbare gegevens ten aanzien van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering van archeologische resten), teneinde tot waardestelling te kunnen komen van de ten gevolge van de aanleg van de nieuwbouwwoningen bedreigde vindplaats. Het onderzoek moest leiden tot aanbevelingen over de behoudenswaardigheid van de vindplaats en eventueel te nemen vervolgstappen ten aanzien van eventueel behoud of nader onderzoek. De noodzakelijke informatie diende verzameld te worden met een minimum aan ingrepen.

3.2 Onderzoeksvragen

In het PvE (Jordanov & Tol, 2006) zijn onderzoeksvragen geformuleerd die door middel van het proefsleuvenonderzoek beantwoord dienden te worden:

1. Zijn in het plangebied tot een diepte van circa 150 cm -Mv (diepte onverstoord moedermateriaal) archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de voorgenomen inrichting? Zo ja, wat is de aard, datering en conserveringstoestand van deze waarden?
2. In welke mate is het plangebied verstoord?
3. Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
4. Zijn er funderingsresten of uitbraaksleuven die verband houden met de bebouwing zoals afgebeeld op de kaart uit 1696 (Canaletto, 1973)? Is er een fasering in deze resten aan te brengen (Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd)?
5. Zijn er resten aangetroffen die samenhangen met de Korenmolen die sinds 1696 op diverse kaarten is afgebeeld?
6. Zijn er sporen aangetroffen van activiteiten die verband houden met het gebruik van het terrein als tuin/achtererf (water-/beerputten, (afval)kuilen, sloten)?
7. Wat is de horizontale begrenzing, de ligging en de omvang van de archeologische resten?
8. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?
9. Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?
10. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?
11. Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?

12. Op welke manier dient te worden omgegaan met de sanerings- en sloopwerkzaamheden?
13. Is behoud door middel van inpassing van eventueel aangetroffen behoudenswaardige archeologische resten mogelijk?

4 Methoden

Conform het PvE zijn in totaal 4 proefsleuven aangelegd (zie figuur 2). De ligging van de proefsleuven is bepaald door de aanwezigheid van archeologische resten, de ligging van de bestaande bebouwing, de locatie van de voorgenomen nieuwbouw, de locaties met bodemverontreiniging en de ligging van kabels en leidingen.

De proefsleuven zijn zo verspreid mogelijk over het plangebied aangelegd. De afstanden tussen de proefsleuven variëren van 17 tot 43,8 m. Proefsleuf 1 (12 x 2 m) is parallel aan de Vogelzangse Kade aangelegd. De proefsleuven 2 (figuur 3), 3 en 4 zijn haaks op de Vogelzangse Kade aangelegd en hebben een omvang van respectievelijk 57,3 x 3 m, 12,8 x 3 m en 37,5 x 4 m. De gezamenlijke oppervlakte van de ontgravingen bedraagt 384 m².

De proefsleuven zijn schavenderwijs aangelegd met een kraanmachine met een gladde bak. In alle proefsleuven is één opgravingsvlak aangelegd. Waar nodig is het vlak met de hand opgeschaafd. Het vlak is aangelegd tot in de top van het 'schone' moedermateriaal dat zich onder de 'vuile' laag bevindt. Dit moedermateriaal was in alle proefsleuven lichtgrijze klei waarin eventueel aanwezige grondsporen goed zichtbaar zouden moeten zijn. De diepte van de top wisselde sterk. In proefsleuf 1 is het vlak aangelegd op maximaal 0,71 m -NAP (1,69 m -Mv), in proefsleuf 2 op maximaal 0,39 m -NAP (0,79 m -Mv) en in proefsleuf 4 op maximaal 0,61 m -NAP (1,4 m -NAP). In proefsleuf 3, waar de 'vuile' laag niet is waargenomen, is een vlak aangelegd op een diepte waarvan zeker was dat er geen 'vuile' laag meer zou kunnen voorkomen. Dit is extra gecontroleerd met gutsboringen die in het vlak gezet zijn. In proefsleuf 3 lag het vlak op maximaal 0,62 m -NAP (1,1 m -Mv). Verschillende delen van de proefsleuven (vooral van proefsleuf 4) konden niet volledig verdiept worden in verband met de ligging van kabels en leidingen. Alle vlakken zijn getekend op schaal 1:50. Hierbij is gebruik gemaakt van een lokaal meetsysteem dat is ingemeten in het Rijksdriehoeksnet en waarvan de hoogten ten opzichte van NAP zijn vastgesteld. Deze metingen zijn uitgevoerd door landmeters van Mourik Groot-Ammers B.V. met behulp van een *Total Station*. De vlakken en het stort zijn onderzocht met behulp van een metaaldetector.

Van elke proefsleuf is een lengteprofiel bestudeerd en geïnterpreteerd. Hiertoe zijn minimaal om de 10 m profielopnames van 1 m getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd. Vlaknummer 99 is gereserveerd voor het 'stort' (ten behoeve van 'stort'-vondsten). De sporen en bodemlagen die in vlakken en profielen zijn waargenomen, zijn in een reeks genummerd. De sporen zijn ingemeten en op de vlaktekening en de profielopnames ingetekend (kaartbijlage 1). Er zijn geen sporen

gecoupeerd. Vlakvondsten zijn verzameld in vakken van 5 x 3 m. Vondsten uit sporen zijn per spoor verzameld. Vondstnummer 5 is niet uitgedeeld (bijlage 2). Er zijn geen monsters genomen.

Tijdens het veldonderzoek is op een aantal punten afgeweken van de onderzoeksstrategie zoals in het PvE is omschreven:

- Voor het meest oostelijke deel van proefsleuf 1 was geen betredings- en ontgravingstoestemming, in verband met een erfgrens. Hierdoor werd de sleuf circa 3 m korter dan gepland.
- In verband met de aanwezigheid van recente funderings- en muurresten direct onder het maaiveld is proefsleuf 1 smaller geworden (2 m in plaats van 3 m breed).
- In proefsleuf 1 is slechts 1 vlak aangelegd. Het bleek, door de aanwezigheid van recente funderings- en muurresten in de volledige proefsleuf, niet mogelijk om het geplande eerste vlak aan te leggen op circa 30 cm -Mv. Er is 1 vlak aangelegd op het niveau waar conform het PvE het tweede vlak gepland was. Hierbij zijn geen intacte archeologische resten verwijderd.
- Het meest noordelijke deel van proefsleuf 2 kon niet aangelegd worden door de aanwezigheid van een loods. Hierdoor werd de sleuf circa 8 m korter dan gepland.
- De proefsleuven 3 en 4 zijn aangelegd tot aan de verhoogde berm die de erf-scheiding vormt met S.L. van Alterenlaan 4. Onder deze berm bevinden zich opslagtanks die nog niet verwijderd waren. In verband met de afwezigheid van een 'vuile' laag of van hieraan gerelateerde sporen is, conform de hiertoe gestelde mogelijkheden in het PvE, besloten de proefsleuven niet verder door te trekken richting het zuiden, dwars door de tuin van S.L. van Alterenlaan 4.
- Bovendien bleek in het meest noordelijke deel van proefsleuf 3 een weegbrug aanwezig te zijn. De put is direct ten zuiden hiervan aangelegd. Proefsleuf 3 is uiteindelijk 17,2 m korter geworden dan vastgesteld in het PvE.
- Het noordelijke deel van proefsleuf 4 is niet aangelegd in verband met de aanwezigheid van gasleidingen in de ondergrond. Proefsleuf 4 is in totaal 17,5 m korter geworden.
- Proefsleuf 4 lijkt 1 m breder aangelegd. Er is beton en ophogingszand verwijderd over een breedte van 4 m, maar hieronder is tot maximaal 3 m breedte ontgraven in verband met de aanwezigheid van een gasleiding direct ten oosten van de proefsleuf en de mogelijkheid om handmatig te kunnen voorgraven om de leidingen tijdig te traceren.

Figuur 3. Overzichtfoto van zuid naar noord van een deel van het plangebied, waarbij de ligging van proefsleuf 2 op het beton is aangegeven.

Figuur 4. Profielopname 102A in proefsleuf 2, met daarin de verstoorte 'vuile' laag.

5 Resultaten

5.1 Geologie en bodem

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is de opbouw van de ondergrond van het plangebied, zoals op basis van het karterend booronderzoek was beschreven, bevestigd (bijlage 1; kaartbijlage 1). Van boven naar beneden kan de opbouw van het plangebied globaal als volgt worden beschreven:

- 0-20 cm -Mv: beton (S21);
- 20-55 cm -Mv: gevlekte, bruinigrijze, sterk zandige klei met veel puin. Dit is een recente verstoring (S28);
- 55-70 cm -Mv: bruinigrijze, matig humeuze, sterk siltige klei met wat puin. Dit betreft de 'vuile laag', die deels verstoord is (S29; figuur 4). Deze 'vuile' laag is dun, en grotendeels verstoord door het opbrengen van het slakken- en betonpakket. De diepte van de laag is sterk wisselend. Over het algemeen bevindt deze zich op circa 20 cm +NAP. In de zuidelijke helft van het plangebied is deze laag sterker verstoord. Hier is (recent) puin en aardewerk uit de 16e-20e eeuw aangetroffen (S23, vondstnummers 2-4). Richting het zuiden wordt de 'vuile' laag steeds dunner;
- >70 cm -Mv: lichtblauwgrijze, sterk siltige klei met enkele ijzervlekken en 1 fragmentje rood geglazuurd 18^e eeuws aardewerk. Dit is het 'schone' moeder-materiaal (S25, vondstnummer 1).

Het noordelijke deel van het plangebied is bijna volledig verstoord door de bouw van een huis of schuurtje, met bijbehorende diepliggende riolering, dat daar tot vrij recent bestaan heeft (figuur 5). In het zuidprofiel van proefsleuf 1 is de 'vuile' laag (S51) ook waargenomen. Deze laag is hier sterk vergraven getuige de aanwezigheid van schopsteken die tot in de 'vuile' laag reiken, en van plastic en (recent) glas (vondstnummer 15).

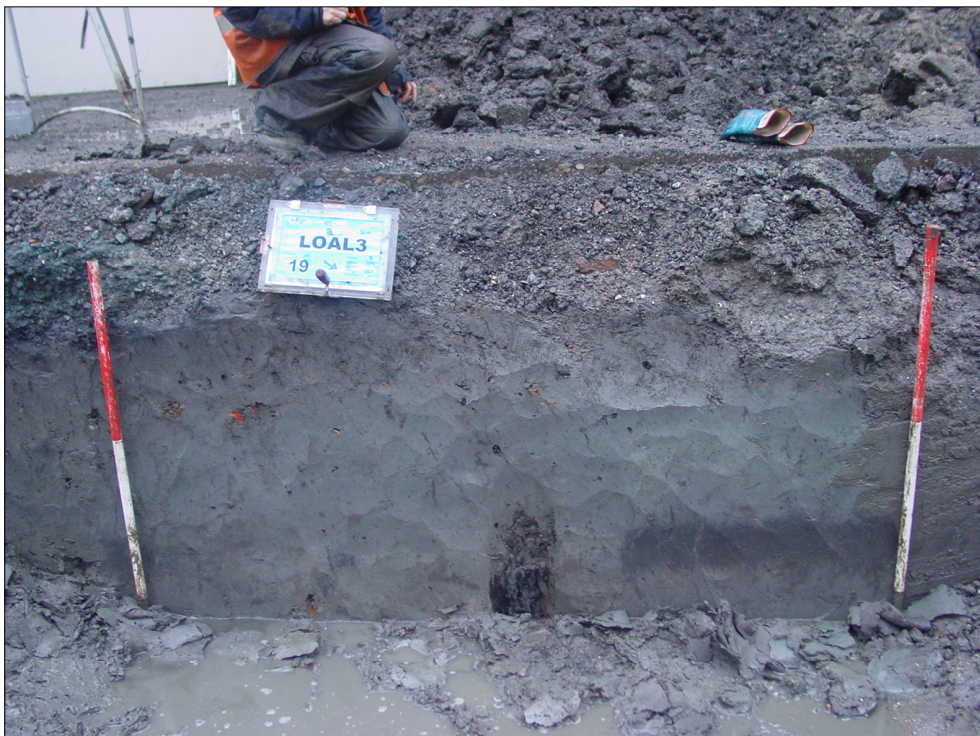
In het oostelijke deel van het plangebied ligt de 'vuile' laag (S42) dieper (op circa 40 cm -NAP) en lijkt intact. In de 'vuile' laag is een fragmentje steengoed uit de 14e eeuw aangetroffen (vondstnummer 14). De 'vuile' laag is hier afgedekt door een (recent) opgebracht kleidek (S41) waarin aardewerk uit de 16e-18e eeuw en (recente) baksteen is aangetroffen (vondstnummers 10 en 12).

In alle proefsleuven zijn (veel) recente verstoringen aangetroffen die samenhangen met recente ingravingen en de aanwezigheid van recente putten, een beton- en slakkenlaag over bijna het hele terrein (figuur 3) en de aanwezigheid van kabels en leidingen. De ondergrond van proefsleuf 1 is zelfs bijna volledig verstoord door de bouw van het huis of schuurtje en de aanleg van het bijbehorende riool waarvan de resten in de proefsleuf zijn aangetroffen.

Figuur 5. Profielopname 103A in proefsleuf 1, met daarin de funde-rings- en muurresten van het recente huis of schuurtje en de ver-stoorde 'vuile' laag.

Figuur 6. Profielopname 104D in proefsleuf 4, met daarin de inge-graven plank (S46).

Concluderend kan gesteld worden dat de tijdens het booronderzoek aangetroffen 'vuile' laag inderdaad is aangetroffen in de proefsleuven op circa 20 cm +NAP en 40 cm -NAP (oostelijk deel van het plangebied). De 'vuile' laag is 10-30 cm dik. Het bijbehorende sporenniveau zou zich op circa 0 cm +NAP moeten bevinden (op circa 60 cm -NAP in het oostelijke deel van het plangebied).

De aanwezigheid van de laag is aangetoond in het noordelijke, het westelijke en het oostelijke deel van het plangebied. In het centrale deel van de zuidelijke helft van het plangebied is de 'vuile' laag niet aangetroffen.

Er is tijdens het proefsleuvenonderzoek geen bot en houtskool aangetroffen in de 'vuile' laag. Opvallend is dat de 'vuile' laag veel minder vondstmateriaal bevatte, dan op basis van het booronderzoek werd verondersteld. Waarschijnlijk gaat het om het loopvlak uit de periode vanaf de ontginning (vanaf de 14e eeuw) totdat het in recenter tijden (na de 18e eeuw) werd opgehoogd.

Dit loopvlak is grotendeels ernstig verstoord. Alleen in het oostelijke deel van het plangebied is het intact en afgedekt met een recent opgebracht kleidek. Er zijn geen bijbehorende sporen aangetroffen.

5.2 Archeologie

5.2.1 Grondsporen

In de proefsleuven is een klein aantal archeologische sporen waargenomen (bijlage 1; kaartbijlage 1). Deze bestaan uit bovengenoemde 'vuile' laag (S29 in proefsleuf 2, S42 in proefsleuf 4 en S51 in proefsleuf 1), een sloot die bij de dijk (het Smalle Zandpad, de huidige S.L. van Alterenlaan) hoort (S45 in proefsleuf 4) en een ingegraven houten plank (S46 in proefsleuf 4; figuur 6).

Deze plank is alleen waargenomen in het profiel, niet in het vlak. De ingraving doorsnijdt een laag grijze, uiterst siltige klei met rood geglazuurd aardewerk uit de 17e-18e eeuw (S43; vondstnummer 13) wordt afgedekt door een laag licht-bruingrijze sterk siltige klei met aardewerk uit de 16e-18e eeuw en (recente) baksteen (S41; vondstnummers 10 en 12). Mogelijk houdt de aanwezigheid van deze paal verband met het gebruik van het plangebied als weiland en tuin tijdens of na de periode dat het loopvlak ('vuile' laag) in gebruik was (vanaf de 14e eeuw). Op de kadastrale minuut uit de 19e eeuw staat het plangebied ook als weiland of tuin aangegeven.

De slootvulling (S45) bestaat uit grijsbruine, matig humeuze, uiterst siltige klei met veel puin, runderbot, en aardewerk (grijsbakkend aardewerk uit LMEB, steengoed uit de 14e-15e eeuw, rood geglazuurd aardewerk uit de 16e-18e eeuwen, en aardewerk van sfynx uit Maastricht, van na 1880; vondstnummers 6, 7, 8, 11).

Deze sloot is alleen waargenomen in het oostelijke deel van proefsleuf 4. De ouderdom van deze dijk is niet bekend, maar hij staat in elk geval al weergegeven op een kaart uit 1696 (Canaletto, 1973). De sloot is waarschijnlijk even oud als de dijk. In ieder geval was het terrein nog in de 19e eeuw als weiland in gebruik. In de 20e eeuw is het terrein opgehoogd met bouwzand, slakken en een betonpakket. Mogelijk gebeurde dit toen de fabriek is gebouwd. Vermoedelijk is de sloot op dat moment gedempt.

5.2.2 Vondsten

In verband met het ernstig verstoorde karakter van de vindplaats is besloten de vondstnummers slechts beknopt te beschrijven wat betreft kenmerken en globale datering (bijlage 2; kaartbijlage 1).

Aardewerk

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal 119 fragmenten aardewerk verzameld (4519 g). Aangetroffen is onder andere:

- steengoed uit de 14e eeuw (1 fragmentje uit S42; vondstnummer 14);
- rood geglazuurd aardewerk uit de 17e-18e eeuw (S25, S38 en S43; vondstnummers 1, 9 en 13);
- Westerwald (17e-18e eeuw) en roodbakkend 17e-18e eeuws aardewerk (S51; vondstnummer 15);
- industrieel wit aardewerk en modern steengoed uit de 19e eeuw (S54, vondstnummer 16)

In een aantal sporen is aardewerk met verschillende dateringen verzameld. Verstoring van deze sporen heeft tot vrij recentelijk plaatsgevonden. In S23 is bijvoorbeeld steengoed uit de 16e-17e eeuw aangetroffen, samen met groen geglazuurd aardewerk uit de 17e eeuw, rood geglazuurd uit de 18e eeuw en industrieel wit aardewerk uit de 20e eeuw, een pijpensteeltje uit de Nieuwe tijd en een stuk (recente) rioleringsbuis (vondstnummers 2, 3 en 4). S41 bevatte rood en groen geglazuurd aardewerk uit de 16e-17e eeuw, groen geglazuurd uit de 17e-18e eeuw en roodbakkend aardewerk uit de 18e eeuw, 1 pijpensteeltje uit de Nieuwe tijd, (recente) baksteen en 2 niet geïdentificeerde scherven (vondstnummers 10 en 12).

Uit S45, de dijksloot, is grijsbakkend aardewerk (smeltkroes met ijzer-engobe), LMEB, steengoed uit de 14e-15e eeuw, rood geglazuurd aardewerk uit de 16e-18e eeuw, en aardewerk van sfynx (maastricht; na 1880) verzameld (vondstnummers 6, 7, 8, 11).

S63 bevatte aardewerk uit de 14e eeuw (Raeren), roodbakkend aardewerk uit de 16e-18e eeuw, industrieel wit versierd aardewerk uit de 20e eeuw en recente dakpan (vondstnummer 17).

In proefsleuf 1 is veel recent afval aangetroffen tot op het 'schone' moeder-materiaal. Dit zou kunnen horen bij de afvalstort die volgens omwonenden hier gelegen heeft.

Bot

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in proefsleuf 4 in totaal 5 fragmenten runderbot (652 g) verzameld uit de vulling van de sloot (S45) die langs de dijk (het Smalle Zandpad, de huidige S.L. van Alterenlaan) liep (vondstnummers 7 en 8). Gezien het feit dat de slootopvulling van vrij recente datum (20e eeuw) is, is het bot niet nader bestudeerd.

Ruimtelijke verspreiding van de vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn veel minder vondsten aangetroffen dan op basis van het karterend booronderzoek verwacht werd. De 'vuile' laag die is waargenomen in het noordelijke, het westelijke en het oostelijke deel van het plangebied, bevatte nauwelijks vondsten en er werd geen bot of houtskool in de 'vuile' laag waargenomen. De vergraven 'vuile' laag die in het zuidelijke deel van het plangebied is waargenomen (S23) bevatte meer vondsten (12 stuks, 100 g, aardewerk uit de 16e/17e-20e eeuw).

De meeste vondsten (80 stuks, 3436 g) zijn afkomstig uit de vulling van de dijk-sloot die in het meest oostelijke deel van het plangebied is waargenomen (S45). Behalve runderbot bestonden deze vondsten uit aardewerk daterend uit de 14e-15e eeuw t/m eind 19e eeuw. De sloot is met dit materiaal gedempt en de vondsten komen derhalve uit secundaire context. In het centrale deel van de zuidelijke helft van het plangebied zijn helemaal geen vondsten aangetroffen.

5.2.3 De vindplaats

Interpretatie

In het plangebied is alleen een dunne 'vuile' laag aangetroffen. Deze laag vertegenwoordigt waarschijnlijk het loopvlak uit de periode vanaf de ontginning (vanaf de 14e eeuw) totdat het in recenter tijden (na de 18e eeuw) werd opgehoogd. Bijbehorende bewoning bevond zich mogelijk langs de Graafdijk (de huidige Vogelsangse Kade), de ontginningsas uit de 14e eeuw, maar door de ernstige verstoring van dit deel van het plangebied is dit niet meer vast te stellen. Onder de, grotendeels verstoorde, 'vuile' laag is geen archeologisch grondsporenniveau aangetroffen dat samenhangt met eventuele bewoning van het plangebied.

Mogelijk werd het westelijke, zuidelijke en centrale deel van het plangebied (hoewel tijdens het proefsleuvenonderzoek geen waarnemingen gedaan zijn in laatstgenoemd deel), zoals aangegeven op de kadastrale minuut uit de 19e eeuw, gebruikt als weiland en tuin. In de 20e eeuw is het plangebied opgehoogd met bouwzand, slakken en een betonpakket.

Gaafheid van de vindplaats

De vindplaats, bestaande uit een dunne 'vuile' laag, is zwaar verstoord. De locatie waar de historische bebouwing langs de ontginningsas te verwachten is, is bijna volledig verstoord door de aanleg van een, inmiddels gesloopt, huisje/schuurtje met bijbehorend riool. De 'vuile' laag is erg dun, en grotendeels verstoord.

Eenzijds is deze verstoring veroorzaakt door vergravingen, bijvoorbeeld voor de aanleg van kabels en leidingen in het plangebied, anderzijds is een deel van de 'vuile' laag verstoord geraakt bij het aanbrengen van het slakkenpakket dat in een groot deel van het plangebied onder het beton aan het maaiveld ligt. In het centrale deel van de zuidelijke helft van het plangebied is de 'vuile' laag niet aanwezig.

Ter plaatse van de fabriek zal de 'vuile' laag en een eventueel grondsporenniveau ook aanzienlijk verstoord zijn, door de hier aanwezige poeren die tot 1 m -Mv zijn ingegraven.

De aangetroffen archeologische resten, bestaande uit aardewerk en dierlijk bot, zijn goed bewaard gebleven. Het dierlijk bot komt echter uit secundaire context (gedempte sloot).

Waardering

Voor de vindplaats is een waardering opgesteld, conform de daarvoor gestelde methode in bijlage IV van de KNA versie 3.1 (bijlage 3). Hierin wordt de schoonheid en herinneringswaarde, criteria voor de waarde 'beleving', niet gescoord. De resten zijn in verband met hun locatie beneden maaiveld niet zichtbaar.

Wat betreft de waarde 'fysieke kwaliteit' scoort de vindplaats 'laag' wat betreft de gaafheid (de mate van niet verstoord zijn en de stabiliteit van de fysieke omgeving). De conservering (de mate waarin archeologisch vondstmateriaal bewaard is gebleven) is vermoedelijk wel goed. Dit is in elk geval vastgesteld voor het aangetroffen aardewerk en dierlijk botmateriaal (uit secundaire context). Er zijn geen andere materiaalcategorieën aangetroffen.

Op basis van de fysieke kwaliteit scoort de vindplaats 3 punten en wordt in principe 'niet behoudenswaardig' geacht. Normaliter wordt vervolgens bekeken of de vindplaats op basis van zijn inhoudelijke kwaliteit toch behoudenswaardig is. Gezien de sterke mate van versterking van de 'vuile' laag en de afwezigheid van een sporenniveau is het niet zinvol geacht de zeldzaamheid, de informatiewaarde en de ensemble- (of context-) waarde van de vindplaats te waarderen. In feite zullen er naar verwachting niet of nauwelijks nog grondsporen aanwezig zijn.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek in plangebied S.L. van Alterenlaan 3 te Lopik is vastgesteld dat de in het plangebied inderdaad een 'vuile' laag aanwezig is. Deze vertegenwoordigt waarschijnlijk het loopvlak uit de periode vanaf de ontginning (vanaf de 14e eeuw) totdat het in recenter tijden (na de 18e eeuw) werd opgehoogd. Bijbehorende bewoning bevond zich mogelijk langs de Graafdijk (de huidige Vogelsangse Kade), de ontginningsas uit de 14e eeuw, maar door de ernstige verstoring van dit deel van het plangebied is dit niet meer vast te stellen.

Mogelijk is de rest van het plangebied in gebruik geweest als weiland en tuin. Onder de, grotendeels verstoorde, 'vuile' laag is geen archeologisch grondsporen-niveau aangetroffen dat samenhangt met bewoning van het plangebied. De vindplaats is zwaar verstoord.

Op de specifieke onderzoeksvragen in het PvE kunnen de volgende antwoorden worden gegeven:

1. *Zijn in het plangebied/tot een diepte van circa 150 cm -Mv (diepte onverstoord moedermateriaal) archeologische waarden aanwezig die (mogelijk) bedreigd worden door de voorgenomen inrichting? Zo ja, wat is de aard, datering en conserveringstoestand van deze waarden?*

In het plangebied zijn archeologische resten aanwezig in de vorm van een 'vuile' laag en een sloot die langs de dijk (het Smalle Zandpad, de huidige S.L. van Alterenlaan) liep. De 'vuile' laag is sterk vergraven (getuige de aanwezigheid van schopsteken) en bevat aardewerk uit de 17-18 eeuw, plastic en (recent) glas. De dijksloot is volgestort met puin, aardewerk uit de LMEB, de 14e-15e eeuw, 16e-18e eeuw en aardewerk van na 1880 en runderbotten. Het aardewerk en het dierlijk bot (uit een gedempte sloot) zijn goed geconserveerd.

2. *In welke mate is het plangebied verstoord?*

Het plangebied is zwaar verstoord.

3. *Hoe ziet de geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?*

Van boven naar beneden kan de opbouw van het plangebied globaal als volgt worden beschreven:

- 0-20 cm -Mv: beton (S21);
- 20-55 cm -Mv: gevlekte, bruigrijze, sterk zandige klei met veel puin. Dit betreft een recente verstoring (S28);

- 55-70 cm -Mv: bruinigrijze, matig humeuze, sterk siltige klei met wat puin. Dit betreft de 'vuile laag' die deels verstoord is (S29; figuur 4). Deze 'vuile' laag is dun en grotendeels verstoord door het opbrengen van het slakken- en betonpakket. De diepte van de laag is sterk wisselend. Over het algemeen bevindt deze zich op circa 20 cm +NAP. In de zuidelijke helft van het plangebied is deze laag sterker verstoord. Hier is (recent) puin en 16e-20e eeuwse aardewerk aangetroffen (S23, vondstnummers 2-4). Richting het zuiden wordt de 'vuile' laag steeds dunner;
- > 70 cm -Mv: lichtblauwgrijze, sterk siltige klei met enkele ijzervlekken en 1 fragmentje rood geglaazuurd aardewerk uit de 18e eeuw. Dit is het 'schone' moedermateriaal (S25, vondstnummer 1).
- In het oostelijke deel van het plangebied ligt de 'vuile' laag (S42; vondstnummer 14) dieper (op circa 40 cm -NAP) en lijkt intact. De 'vuile' laag is hier afgedekt door een (recent) opgebracht kleidek (S41) waarin aardewerk uit de 16e-18e eeuw en (recente) baksteen is aangetroffen. In de 'vuile' laag is een fragmentje steengoed uit de 14e eeuw aangetroffen.

4. *Zijn er funderingsresten of uitbraaksleuven die verband houden met de bebouwing zoals afgebeeld op de kaart uit 1696 (Canaletto, 1973)? Is er een fasering in deze resten aan te brengen (Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd)?*

Er zijn geen funderingsresten of uitbraaksleuven aangetroffen die verband houden met de bebouwing zoals afgebeeld op de kaart uit 1696.

5. *Zijn er resten aangetroffen die samenhangen met de Korenmolen die sinds 1696 op diverse kaarten is afgebeeld?*

Er zijn geen resten aangetroffen die samenhangen met de Korenmolen.

6. *Zijn er sporen aangetroffen van activiteiten die verband houden met het gebruik van het terrein als tuin/achtererf (water-/beerputten, (afval)kuilen, sloten)?*

Er zijn geen sporen aangetroffen die verband houden met het gebruik van het terrein als tuin/achtererf in de vorm van water-/beerputten, (afval)kuilen, sloten. Een ingegraven paal (S46) die in het westprofiel van proefsleuf 4 is waargenomen heeft mogelijk wel met het gebruik van het plangebied als tuin of weiland te maken.

7. *Wat is de horizontale begrenzing, de ligging en de omvang van de archeologische resten?*

De 'vuile' laag is aangetroffen in het noordelijke, het westelijke en het oostelijke deel van het plangebied. In het centrale deel van de zuidelijke helft is deze laag afwezig. De 'vuile' laag bevat nauwelijks archeologische vondsten. Onder de 'vuile' laag is geen archeologisch sporenniveau aangetroffen.

8. *Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig, wat is de vondstdichtheid en hoe is de conserveringstoestand?*

De materiaalcategorieën bestaan uit goed bewaard aardewerk en dierlijk bot. De vondstdichtheid is laag tot zeer laag, behalve in S45, de vulling van de dijksloot langs het Smalle Zandpad, de huidige S.L. van Alterenlaan.

9. Is er sprake van een behoudenswaardige vindplaats?

Er is geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats.

10. Is in het plangebied vervolgonderzoek noodzakelijk en welke methoden zouden hierbij kunnen worden ingezet?

Er is geen vervolgonderzoek noodzakelijk.

11. Op welke manier dient bij eventuele graafwerkzaamheden met archeologische waarden te worden omgegaan?

De voorgenomen graafwerkzaamheden ten behoeve van de bouw van de nieuwbouwwoningen kunnen zonder restricties worden uitgevoerd.

12. Op welke manier dient te worden omgegaan met de sanerings- en sloopwerkzaamheden?

De voorgenomen sanerings- en sloopwerkzaamheden ten behoeve van de bouw van de nieuwbouwwoningen kunnen zonder restricties worden uitgevoerd.

13. Is behoud door middel van inpassing van eventueel aangetroffen behoudenswaardige archeologische resten mogelijk?

Niet van toepassing.

De eindconclusie is dat er te weinig, en te weinig intacte archeologische resten zijn aangetroffen om de vindplaats als behoudenswaardig aan te kunnen merken. Onder de, grotendeels verstoorde, 'vuile' laag is geen grondsporenniveau aangetroffen. Bijbehorende bewoning bevond zich mogelijk langs de Graafdijk, de huidige Vogelsangse Kade, maar door de ernstige verstoring van dit deel van het plangebied is dit niet meer vast te stellen.

6.2 Aanbevelingen

Het onderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van intacte, waardevolle archeologische resten in het plangebied. Derhalve wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen. De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de bouw van de nieuwbouwwoningen en de grondsanering kunnen zonder restricties worden uitgevoerd.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek en de aanbevelingen op basis hiervan dient contact opgenomen te worden met drs. R.S. Kok, provinciaal archeoloog van Utrecht.

Literatuur

- Briels, I.R.P.M.**, 2006. Plangebied S.L. van Alterenlaan 3, gemeente Lopik; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie 1739*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Canaletto**, 1973. *Nieuwe kaart van den Lande van Utrecht 1696*. Uitgeversmaatschappij Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Jordanov, M. & A.J. Tol**, 2006. *Programma van Eisen Inventariserend Veldonderzoek (proefsleuven), plangebied S.L. van Alterenlaan 3 te Lopik, gemeente Lopik*. PvE, RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
-Mv	beneden maaiveld
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
NAP	Normaal Amsterdams Peil

Overzicht van figuren, tabellen en (losse kaart-)bijlagen

- Figuur 1.** Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Locatie van de proefsleuven op de kaart met resultaten van het booronderzoek en het aanvullend booronderzoek (Briels, 2006).
- Figuur 3.** Overzichtfoto van zuid naar noord van een deel van het plangebied, waarbij de ligging van proefsleuf 2 op het beton is aangegeven.
- Figuur 4.** Profielopname 102A in proefsleuf 2, met daarin de verstoorde 'vuile' laag.
- Figuur 5.** Profielopname 103A in proefsleuf 1, met daarin de funderings- en muurresten van het recente huis of schuurtje en de verstoorde 'vuile' laag.
- Figuur 6.** Profielopname 104D in proefsleuf 4, met daarin de ingegraven plank (S46).

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Sporenlijst.

Bijlage 2. Vondstenlijst.

Bijlage 3. Waardering van de vindplaats.

Kaartbijlage 1. Resultaten van het proefsleuvenonderzoek.

Bijlage 1: Sporenlijst

Spoor	Put	Vlak	Interpretatie	Textuur	Bijmenging	IJzer/Mangaan	Kleur	HK	HLM	FO	PA	Puin	Opmerkingen	Vondstnr
1	3	1	Vlak	Ks3	h2	-	UY	0	0	0	0	0	-	-
2	3	1	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Recente put	-
3	3	1	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Vulling recente put	-
4	3	104	Puinlaag	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Beton- en slakkenlaag	-
5	3	104	Ophogingslaag	Zs1	-	-	E	0	0	0	0	0	Bouwzand	-
6	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	h1	FE1	LUY	0	0	0	0	0	-	-
7	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE2	LUY	0	0	0	0	1	-	-
8	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	LY	0	0	0	0	0	-	-
9	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	h2	-	UY	0	0	0	0	0	-	-
10	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	h3	-	DUY	0	0	0	0	0	-	-
11	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	Y	0	0	0	0	0	PR1	-
12	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	UY	0	0	0	0	0	-	-
13	3	104	Natuurlijke laag	Ks3	-	-	LY	0	0	0	0	0	PR1	-
14	2	1	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	LAY	0	0	0	0	0	-	-
15	2	1	Recente verstoring	Ks3	-	FE1	AY	0	0	0	0	3	Recente ingraving	-
16	2	1	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Leiding	-
17	2	1	Recente verstoring	Zs1	-	-	UE	0	0	0	0	0	Bouwzand	-
18	2	1	Recente verstoring	Ks3	-	FE1	AY	0	0	0	0	0	Recente ingraving	-
19	2	1	Natuurlijke laag	Ks4	-	FE1	AY	0	0	0	0	0	-	-
20	2	1	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Leiding	-
21	2	102	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Beton	-
22	2	102	Recente verstoring	Zs1	-	FE1	Y	0	0	0	0	0	-	-
23	2	102	Natuurlijke laag	Ks4	h2	-	UY	0	0	0	0	1	-	2, 3, 4
24	2	102	Natuurlijke laag	Ks4	-	FE1	AY	0	0	0	0	0	-	-
25	2	102	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	LAY	0	0	0	0	0	-	1
26	2	102	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	-	-
27	2	102	Recente verstoring	Ks3	-	-	UY	0	0	0	0	2	Bruin gevlekt	-
28	2	102	Recente verstoring	Kz3	-	-	UY	0	0	0	0	3	Bruin gevlekt	-
29	2	102	'Vuile' laag	Ks3	h2	-	UY	0	0	0	0	1	-	-
30	2	1	Natuurlijke laag	Ks4	h1	FE1	AY	0	0	0	0	0	-	-
31	2	1	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE2	LAY	0	0	0	0	0	-	-
32	2	1	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Leiding	-
33	2	102	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE2	LAY	0	0	0	0	0	-	-
34	2	102	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Asfaltbeton	-
35	4	104	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Beton	-
36	4	104	Recente verstoring	X	-	-	X	0	0	0	0	0	Beton	-
37	4	104	Recente verstoring	Zs1	-	-	LEY	0	0	0	0	0	Opgebracht	-
38	4	104	Natuurlijke laag	Ks4	h2	FE1	UY	0	0	0	0	1	-	9
39	4	104	Natuurlijke laag	Ks4	h1	FE1	LUY	0	0	0	0	0	-	-
40	4	104	Natuurlijke laag	Ks3	h1	FE1	LUY	0	0	0	0	0	-	-
41	4	104	Natuurlijke laag	Ks3	-	-	LUY	0	0	0	0	0	Reductie	10, 12
42	4	104	'Vuile' laag	Ks3	h3	-	DYZ	0	0	0	0	0	-	14
43	4	104	Natuurlijke laag	Ks4	-	-	Y	0	0	0	0	0	= S44 in vlak	13
44	4	1	Natuurlijke laag	Ks4	-	-	Y	0	0	0	0	0	-	-
45	4	1	Sloot	Ks4	h2	-	UY	0	0	0	0	2	Sloot langs dijk?	6, 7, 8, 11
46	4	104	Houten plank	X	-	-	DUY	0	0	0	0	0	Houten plank. Niet in vlak waargenomen	-
47	4	1	Ophogingslaag	Zs1	-	-	EY	0	0	0	0	0	Opgebracht bouwzand	-
48	1	103	Ophogingslaag	Kz3	g1	-	DUY	0	0	0	0	2	-	-
49	1	103	Muursteen	X	-	-	R	0	0	0	0	0	Fundering recent huis/schuur	-
50	1	103	Muursteen	X	-	-	O	0	0	0	0	0	Fundering recent huis/schuur	-
51	1	103	'Vuile' laag	Kz1	h1	-	UY	0	0	0	1	2	Inclusief schopsteken; plastic/glas/aardewerk	15
52	1	103	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	AY	0	0	0	0	0	-	-
53	1	102	Ophogingslaag	Zs2	g2	FE1	AY	0	0	0	0	2	Recent puin	-
54	1	102	Recente verstoring	Kz3	h2	-	UY	0	0	0	0	2	O.a. plastic	16
55	1	102	Recente verstoring	Kz2	h2	-	DUY	0	0	0	0	0	-	-
56	1	103	Ophogingslaag	Zs1	-	-	LUY	0	0	0	0	0	Bouwzand	-
57	1	102	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	AY	0	0	0	0	0	-	-
58	1	102	Recente verstoring	Kz3	-	-	DUY	0	0	0	0	3	Tegel, baksteen: puinspoor	-
59	1	103	Ophogingslaag	Kz3	g1	-	DUY	0	0	0	0	0	-	-
60	1	103	Recente verstoring	Kz1	h1	-	UY	0	0	0	0	0	-	-
61	1	1	Muursteen	X	-	-	O	0	0	0	0	0	-	-
62	1	1	Natuurlijke laag	Ks3	-	FE1	AY	0	0	0	0	0	-	-
63	1	1	Recente verstoring	Kz2	h2	-	DUY	0	0	0	0	0	-	17
64	1	1	Recente verstoring	Kz1	h2	-	DUY	0	0	0	0	2	O.a.recent puin, H02	-
65	1	1	Recente verstoring	Kz2	-	-	Y	0	0	0	0	0	-	-
66	1	1	Natuurlijke laag	Zs1	-	-	Y	0	0	0	0	0	PR1	-
67	1	1	Muursteen	X	-	-	O	0	0	0	0	0	Fundering recent huis/schuur	-
68	1	103	Ophogingslaag	Zs1	-	-	LEY	0	0	0	0	0	-	-
69	1	103	Recente verstoring	Kz2	-	-	Y	0	0	0	0	0	-	-
70	1	103	Natuurlijke verstoring	Ks3	h2	-	DUY	0	0	0	0	0	-	-
71	1	103	Natuurlijke laag	Zs1	-	-	Y	0	0	0	0	0	-	-
999	1	1	Recente verstoring										Niet gegraven deel van proefsleuf i.v.m. riool	-

Bijlage 2: Vondstenlijst

VNR.	Put	Vlak	Spoor	Materiaal	Beknorte beschrijving en globale datering	Aantal	Gewicht (g)
1	2	102	25	KER	Rood geglazuurd aardewerk, 18° eeuw	1	1
2	2	1	23	KER	Rood geglazuurd aardewerk, 18° eeuw	2	20
3	2	1	23	KER	Groen geglazuurd, 17° eeuw; rood geglazuurd, 18° eeuw; industrieel wit aardewerk, 20° eeuw	7	34
4	2	1	23	KER	Steengoed, 16°-17° eeuw; pijpensteeltje, Nieuwe tijd; drain/rioleringsscherf	3	46
6	4	1	45	KER	Rood geglazuurd aardewerk, 17°-18° eeuw	9	160
7	4	1	45	KER	Rood geglazuurd aardewerk, 16°-18° eeuw	12	100
7	4	1	45	ODB	Rund	3	570
8	4	1	45	KER	Steengoed, 14°-15° eeuw; rood geglazuurd aardewerk, 16°-18° eeuw; sfynx (maastricht) na 1880	21	756
8	4	1	45	ODB	Rund	2	82
9	4	104	38	KER	Rood geglazuurd aardewerk, 17°-18° eeuw	1	4
10	4	104	41	KER	Rood en groen geglazuurd aardewerk, 16°-17° eeuw; 1 pijpensteeltje, Nieuwe tijd; 2x indet.	6	74
11	4	1	45	KER	Grijsbakkend aardewerk (smeltkroes met ijzer-engobe), LMEB; rood geglazuurd aardewerk, 16°-18° eeuw	33	1768
12	4	104	41	KER	Groen geglazuurd, 17°-18° eeuws; roodbakkend aardewerk, 18° eeuw; baksteen	5	790
13	4	104	43	KER	Rood geglazuurd aardewerk, 17°-18° eeuw	1	8
14	4	104	42	KER	Steengoed, 14° eeuw	1	58
15	1	103	51	KER	1x Westerwald, 17°-18° eeuw; roodbakkend aardewerk, 17°-18° eeuw	3	86
16	1	102	54	KER	2x Industrieel wit; 1x modern steengoed (19° eeuw)	4	76
17	1	1	63	KER	Raeren, 14° eeuw; roodbakkend aardewerk, 16°-18° eeuw; industrieel wit versierd, 20° eeuw; recente dakpan	10	538
Totaal						124	5171

Bijlage 3: Waardering van de vindplaats

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid			1
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	Niet gescoord		
	Informatiewaarde	Niet gescoord		
	Ensemblewaarde	Niet gescoord		
	Representativiteit	Niet gescoord		